

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23.07.2015, sp. zn. 29 Cdo 924/2013, ECLI:CZ:NS:2015:29.CDO.924.2013.1

Číslo: 30/2016

Právní věta: Ve sporu o náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem konkursního soudu, spočívajícím v zanedbání dohledu nad výkonem funkce správcem konkursní podstaty, se soud nesmí vyhnout posouzení případných pochybení správce konkursní podstaty při výkonu funkce, neboť otázka, zda správce konkursní podstaty postupoval při výkonu funkce s odbornou péčí, je pro výsledek sporu proti státu určující (nedbalý dohled konkursního soudu ve vztahu ke správci konkursní podstaty, který při výkonu funkce i tak postupoval s odbornou péčí, nemůže být příčinou vzniku škody ve smyslu § 13 zákona č. 82/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 23.07.2015

Spisová značka: 29 Cdo 924/2013

Číslo rozhodnutí: 30

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody, Správce konkursní podstaty

Předpisy: § 12 ZKV

§ 13 předpisu č. 82/1998Sb.

§ 420 odst. 1 obč. zák.

§ 8 odst. 2 ZKV

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání žalobce proti části prvního výroku rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2012, sp. zn. 54 Co 380/2012, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o nákladech řízení, a proti druhému výroku rozsudku odvolacího soudu o nákladech odvolacího řízení, jinak zrušil rozsudky Městského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2012, sp. zn. 54 Co 380/2012, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 17. 5. 2012, sp. zn. 15 C 209/2009, a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobou podanou 16. 12. 2008 se žalobce (D., s. r. o.) domáhal vůči žalovanému (České republice – Ministerstvu spravedlnosti) zaplacení částky 7 511 542 Kč s příslušenstvím (tvořeným zákonným úrokem z prodlení za dobu od 15. 12. 2008 do zaplacení) z titulu náhrady škody způsobené mu

nesprávným úředním postupem Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „konkursní soud“) v konkursu vedeném pod sp. zn. 43 K 21/2004 v konkursní věci úpadce V. B. a. s.

2. Podle žalobních tvrzení uzavřeli tehdejší správce konkursní podstaty úpadce Dr. Ing. V. H., MBA (dále jen „V. H.“) jako prodávající a žalobce jako kupující dne 1. 6. 2005 (resp. 2. 6. 2005) smlouvu o prodeji podniku úpadce (žalobce míní, že nešlo o smlouvu o prodeji podniku a že smlouva byla od počátku absolutně neplatná). Dopisem z 13. 9. 2005 doručeným žalobci 16. 9. 2005 správce konkursní podstaty úpadce odstoupil od smlouvy o prodeji podniku. Žalobce následně zjistil, že na účet konkursní podstaty úpadce byly po 12. 9. 2005 přesměrovány platby za faktury vystavené žalobcem (za dodané zboží) zahraničním odběratelům, ve výši žalované částky, které žalobci nebyly vráceny (ani nebyly sepsány do konkursní podstaty úpadce). Odpovědnost žalovaného spatřoval žalobce v tom, že konkursní soud nezjednal nápravu, ač mu uvedené skutečnosti byly známy (nevyzval správce konkursní podstaty k podání zprávy ohledně přesměrovaných plateb, nepožádal o podání potřebných vysvětlení, neprovedl jakoukoliv kontrolu ohledně přesměrovaných plateb, nezabránil tomu, aby ne hospodárnými úkony správce konkursní podstaty nebyly platby žalobce následně prohospodářeny, neučinil žádné opatření k nápravě škody, která měla žalobci uvedeným jednáním vzniknout).

3. K žalobním tvrzením budiž již na tomto místě řečeno, že podáním z 15. 3. 2010 (č. l. 34-43) žalobce uplatnil další tvrzení (jimiž nesprávný úřední postup konkursního soudu /coby rozhodující příčinu vzniku uplatněné škody/ odvozoval z toho, že konkursní soud v době od prohlášení konkursu na majetek úpadce neukončil vysoce ztrátový provoz úpadcova podniku), nicméně v podání z 26. 2. 2012, v němž svá žalobní tvrzení shrnul (k výzvě soudu prvního stupně při jednání, jež se konalo 9. 2. 2012), se k těmto tvrzením již nevrátil.

4. Rozsudkem ze dne 17. 5. 2012, č. j. 15 C 209/2009-243, Obvodní soud pro Prahu 2 žalobu zamítl (bod I. výroku) a rozhodl o nákladech řízení (bod II. výroku).

5. Soud dospěl po provedeném dokazování k následujícím závěrům:

[1] Odpovědnost státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem nastupuje až ve chvíli, kdy poškozený nemůže dosáhnout uspokojení pohledávky vůči původnímu dlužníku (byl by dosáhl jejího uspokojení nebýt nesprávného úředního postupu); srov. zejména rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. [25 Cdo 2601/2010](#), uveřejněné pod číslem 48/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (jde o rozsudek ze dne 25. 8. 2010, který je – stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže – dostupný i na webových stránkách Nejvyššího soudu) (dále jen „R 48/2011“), a rozhodnutí (jde o rozsudek) Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2011, sp. zn. [30 Cdo 1412/2010](#). Odtud je zřejmá subsidiární povaha odpovědnosti státu za škodu tvrzenou žalobcem, která nastupuje, až když žalobce nemůže (v důsledku nesprávného úředního postupu) úspěšně vymoci nárok od svého dlužníka.

[2] Jinými slovy řečeno, žalobce musí pro založení odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem tvrdit, že měl pohledávku vůči dlužníku, kterou však již na něm nemůže vymoci, když nesprávný úřední postup je podstatnou příčinou tohoto stavu. Přitom konkursní řízení úpadce dosud není pravomocně skončeno.

[3] Jelikož předmětné prostředky nebyly sepsány do konkursní podstaty, nelze pro ně podat vylučovací žalobu (žalobce je měl požadovat žalobou na vydání bezdůvodného obohacení, popřípadě jinou žalobou na plnění). Spor se v takovém případě nemohl týkat konkursní podstaty (zůstaly-li nesepsané prostředky u V. H., pak ten nevystupoval jako správce konkursní podstaty, ale jako soukromá osoba a konkursní soud jej potud nemohl dozorovat a činit opatření k odvrácení vzniku tvrzené škody).

[4] Z výše řečeného soud dovozuje, že žaloba vůči státu je předčasná.

[5] Bez zřetele k tomu, že se žalobce nedomáhal náhrady škody po „prvotním dlužníku“, neshledal soud „zavinění“ na vzniku žalobcem tvrzené škody „ze strany dohlédací a dozorové činnosti konkursního soudu“.

[6] Soud vzal v potaz povahu nesprávného úředního postupu (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. [25 Cdo 2274/2003](#), jde o rozsudek ze dne 25. 2. 2004, uveřejněný pod číslem 73/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – dále jen „R 73/2006“) a postavení správce konkursní podstaty v konkursním řízení coby zvláštního procesního subjektu, jenž není státním orgánem nebo státní organizací ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), a nese vlastní majetkovou odpovědnost za škodu vzniklou porušením povinností, které mu ukládá zákon nebo které mu uloží soud.

[7] S přihlédnutím k ustanovení § 6 odst. 2, § 12 odst. 1, § 18 a § 19 odst. 1 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), soud uvádí, že v situaci, kdy žalovaným je pouze stát, posuzoval nesprávný úřední postup v daném konkursním řízení pouze z hlediska možného „zavinění“ soudu v rámci jeho dohlédací činnosti dle § 12 ZKV a „v žádném případě se nezabýval případnými pochybeními správce konkursní podstaty úpadce jako takovými“ (vzhledem k ustanovení § 8 odst. 2 ZKV a § 420 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku /dále též jen „obč. zák.“/). Potud soud dále odkazuje na závěry formulované k odpovědnosti státu za škodu způsobenou porušením povinností správce konkursní podstaty v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2004, sp. zn. [29 Cdo 3064/2000](#), uveřejněném pod číslem 24/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 24/2006“).

[8] Soud poukazuje na to, že vedle upozornění a vyjádření žalobce tvoří obsah konkursního spisu též vyjádření správce konkursní podstaty, podle kterého uvedené finanční prostředky mohou patřit do konkursní podstaty úpadce jako platby za produkci úpadcova podniku (se zřetelem k odstoupení od smlouvy o prodeji úpadcova podniku). (Ne)jednání konkursního soudu posuzoval soud v této věci s ohledem na ustálenou judikaturu potud, zda jednoduché posouzení konkursnímu soudu známých skutečností umožňovalo přijmout spolehlivé závěry, přičemž z tohoto pohledu (konkursní) soud své povinnosti neporušil.

[9] Za daného stavu věci konkursní soud nemohl vědět, zda žalobcovy pohledávky byly zadrženy a sepsány (ne)oprávněně; srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Cdo 1662/2007](#) (jde o rozsudek ze dne 30. 7. 2009, sp. zn. [29 Cdo 1662/2007](#), uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 5, ročník 2010, pod číslem 71).

6. K odvolání žalobce Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 28. 11. 2012, č. j. 54 Co 380/2012-306, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

7. Odvolací soud dospěl po přezkoumání napadeného rozhodnutí k závěru, že odvolání není důvodné, když soud prvního stupně provedl ty důkazy, jichž bylo zapotřebí k řádnému posouzení věci, provedené důkazy náležitě zhodnotil a vyvodil z nich i správné právní závěry (na něž odvolací soud odkazuje). K odvolacím námitkám dodal odvolací soud následující:

[1] Dle dlouholeté judikatury Nejvyššího soudu [srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. [25 Cdo 1404/2004](#) (jde o usnesení ze dne 4. 11. 2004), sp. zn. [25 Cdo 803/2003](#) (jde o rozsudek ze dne 18. 12. 2003, uveřejněný pod číslem 6/2007 Sbírky soudních rozhodnutí a

stanovisek) a sp. zn. [25 Cdo 1809/2003](#) (jde o rozsudek ze dne 4. 8. 2004, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 9, ročník 2004, pod číslem 177)] může škoda vzniknout až tehdy, pominou-li účinky prohlášeného konkursu, neboť teprve nebude-li nárok žalobce uspokojen v rámci konkursu (popřípadě likvidace), vzniká majetková újma.

[2] Nárok na náhradu škody vůči státu z důvodu nezákonného rozhodnutí nebo nesprávného úředního postupu může být navíc uplatněn až tehdy, bude-li zřejmé, že nebude možno uspokojit nárok z titulu bezdůvodného obohacení proti tomu, kdo tento prospěch získal [usnesení Nejvyššího soudu (ze dne 31. 5. 2006) sp. zn. [33 Odo 971/2004](#)].

[3] Odpovědnost správce konkursní podstaty za škodu způsobenou v souvislosti s výkonem funkce správce je odpovědností dle ustanovení § 420 odst. 1 obč. zák. a stát neodpovídá za škodu způsobenou porušením povinnosti správce konkursní podstaty v konkursním řízení; srov. „R 88/2003“ [(jde o rozsudek ze dne 12. 3. 2003, sp. zn. [25 Cdo 2123/2001](#), uveřejněný pod číslem 88/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 88/2003“)] a R 24/2006. Je-li tvrzeno současně porušení povinnosti správce konkursní podstaty i porušení dohledové činnosti konkursního soudu (tedy nesprávný úřední postup dle zákona č. 82/1998 Sb.), nelze vyloučit společnou odpovědnost správce konkursní podstaty i soudu dle § 26 zákona č. 82/1998 Sb. a dle § 438 obč. zák. Tuto úvahu však nelze použít, je-li stát jediným žalovaným.

[4] Konkursní řízení úpadce dosud nebylo ukončeno a nebylo-li dosud vydáno ani konečné „rozvrhové řízení“ (správně rozvrhové usnesení), nelze spolehlivě uzavřít, zda žalobní požadavek lze uspokojit (zda jde o pohledávku v konkursním řízení nedobytnou).

II.

Dovolání a vyjádření k němu

8. Proti rozsudku odvolacího soudu (a to „v celém jeho rozsahu“) podal žalobce dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“) (ve znění účinném od 1. 1. 2013), s tím, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu, jakož i na vyřešení otázky hmotného práva, která je dovolacím soudem rozhodována rozdílně. Dovolatel namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

9. Dovolatel shrnuje právní posouzení věci odvolacím soudem do 3 oblastí, k nimž argumentuje následovně:

[1] K zavinění konkursního soudu.

10. V tomto závěru, jenž odvolací soud převzal od soudu prvního stupně, je napadené rozhodnutí (dle dovolatele) nepřezkoumatelné. Dovolatel potud zdůrazňuje, že ustanovení § 13 zákona č. 82/1998 Sb. zakládá objektivní odpovědnost státu (bez ohledu na zavinění), přičemž předpoklady této odpovědnosti (1/ nesprávný úřední postup, 2/ vznik škody a 3/ příčinná souvislost mezi nesprávným úředním postupem a vznikem škody), byly v řízení prokázány. Nešlo ani o žádnou složitou věc. Nebyly-li peněžní prostředky vyinkasované za pohledávky dovolatele sepsány do konkursní podstaty, pak na posouzení, zda byly postiženy (ne)oprávněně, nebylo nic složitého; správce konkursní podstaty je oprávněn nakládat pouze s tím, co запиše do konkursní podstaty. Posoudit oprávněnost postupu správce konkursní podstaty měl právě konkursní soud (dle § 12 ZKV). Rozhodné podle dovolatele je, že konkursnímu soudu bylo zřejmo, že:

- platby náleží dovolateli (nikoli úpadci),
- pohledávky dovolatele nebyly nikdy sepsány do konkursní podstaty.

[2] K solidární odpovědnosti dlužníků.

11. Potud se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu.

12. Ze závěru odvolacího soudu, že úvaha o solidární odpovědnosti dlužníků se neuplatní, je-li jediným žalovaným stát, je (podle dovolatele) zřejmé, že odvolací soud má za to, že všichni solidární dlužníci musí být žalováni najednou (nelze žalovat pouze jednoho z nich). Co do nesprávnosti tohoto závěru poukazuje dovolatel na dikci § 511 obč. zák. a dále na ustanovení § 26 zákona č. 82/1998 Sb. a § 438 obč. zák., s tím, že při solidární odpovědnosti dlužníků je oprávněn požadovat úhradu nároků v celé výši po kterémkoli z nich; srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2006, sp. zn. 33 Odo 745/2005, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2007, sp. zn. [33 Odo 1552/2005](#).

[3] K předčasnosti žaloby.

13. Potud založil odvolací soud právní posouzení věci na nesprávné úvaze, že před skončením konkursu nelze určit výši škody. Dovolatel poukazuje na závěry obsažené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. [29 Cdo 4968/2009](#) (jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 93/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek /dále jen „R 93/2012“/), dodává, že k prokázání toho, že (již) před skončením konkursu vedeného na majetek úpadce lze uzavřít, že jeho pohledávka se stala nedobytnou, navrhoval též provedení důkazů. Právní posouzení věci odvolacím soudem je (dle dovolatele) nesprávné též s přihlédnutím k závěrům obsaženým v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2008, sp. zn. [21 Cdo 480/2007](#), uveřejněném pod číslem 77/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

14. Do konkursní podstaty byly navíc neoprávněně vyinkasovány žalobcovy pohledávky, takže jde o neoprávněné zabavení majetku (třetí osoby), který nepatří do konkursní podstaty, a konkursní soud měl proto bez dalšího vydat pokyn, aby je správce konkursní podstaty vydal žalobci, což odpovídá závěrům obsaženým v R 24/2006 (a žaloba nemůže být předčasná).

III.

Přípustnost dovolání

15. Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. 12. 2012) se podává z bodu 7., článku II, zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

16. Ustanovení § 237 o. s. ř. (ve znění účinném od 1. 1. 2013), od kterého odvozuje přípustnost dovolání dovolatel, tedy na věc uplatnitelné není.

17. Nejvyšší soud se nejprve zabýval přípustností dovolání.

18. V rozsahu, v němž dovolání směřuje proti té části prvního výroku napadeného rozhodnutí, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o nákladech řízení a proti druhému výroku napadeného rozhodnutí o nákladech odvolacího řízení, je Nejvyšší soud bez dalšího odmítl jako objektivně nepřipustné podle ustanovení § 243b odst. 5 o. s. ř., ve spojení ustanovením § 218 písm. c) o. s. ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2002, sp. zn. [29 Odo 874/2001](#), uveřejněné pod číslem 4/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

19. V rozsahu, v němž dovolání směřuje proti té části prvního výroku napadeného rozhodnutí, kterou

odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku o věci samé, je Nejvyšší soud shledává přípustným podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí přisuzuje Nejvyšší soud řešení otázek dovoláním otevřených, s tím, že potud je napadené rozhodnutí v rozporu s níže označenou judikaturou Nejvyššího soudu.

IV. Důvodnost dovolání

20. Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

21. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

22. Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (a se zřetelem ke způsobu, jímž byla založena přípustnost dovolání, ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

23. K dovoláním otevřeným právními otázkám činí Nejvyšší soud následující závěry.

1/ K zavinění konkursního soudu.

24. Jakkoli k nesprávnému úřednímu postupu konkursního soudu v pojetí dovolatele mělo docházet (s přihlédnutím k době, kdy dovolatel poprvé žádal konkursní soud o zjednání nápravy) již v době před 26. 4. 2006, s přihlédnutím k článku II zákona č. 160/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 201/2002 Sb., o Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, je pro právní posouzení věci dovolacím soudem rozhodný především výklad ustanovení § 13 zákona č. 82/1998 Sb., ve znění účinném od 26. dubna 2006 (po novele provedené právě zákonem č. 160/2006 Sb.), jež do vydání napadeného rozhodnutí nedoznalo změn.

25. Podle ustanovení § 13 zákona č. 82/1998 Sb. (v rozhodném znění) stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Nestanoví-li zákon pro provedení úkonu nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě (odstavec 1). Právo na náhradu škody má ten, jemuž byla nesprávným úředním postupem způsobena škoda (odstavec 2).

26. Dle ustanovení § 12 ZKV (ve znění účinném do 31. 12. 2007, pro věc rozhodném), soud je oprávněn vyžádat si od správce zprávu a vysvětlení, nahlížet do jeho účtů a konat potřebná šetření. Může správci uložit, aby si vyžádal na určité otázky názor věřitelského výboru, nebo mu může dát pokyny sám (odstavec 1). Při výkonu své dohlédací činnosti soud rozhoduje o záležitostech, které se týkají průběhu konkursu, a činí opatření nezbytná k zajištění jeho účelu (odstavec 2).

27. Rozhodovací praxe Nejvyššího soudu je při posouzení odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem orgánu veřejné moci ustálena v následujících závěrech:

[1] Odpovědnost státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem je objektivní odpovědností, které se stát nemůže zprostit (§ 2 zákona č. 82/1998 Sb.), jestliže jsou kumulativně splněny tři předpoklady: 1) nesprávný úřední postup, 2) vznik škody a 3) příčinná souvislost mezi vznikem škody a porušením zákonné povinnosti (srov. shodně např. důvody rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. [31 Cdo 1791/2011](#), uveřejněného pod číslem 7/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek /dále jen „R 7/2013“/).

[2] Nesprávným úředním postupem je porušení pravidel předepsaných právní normou pro počínání státního orgánu při jeho činnosti, a to i při takových úkonech, které jsou prováděny v rámci jeho rozhodovací činnosti, avšak neodrazí se bezprostředně v obsahu daného rozhodnutí; srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2012, sp. zn. [29 Cdo 2778/2010](#), uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 4, ročník 2013, pod číslem 42 (v literatuře srov. shodně např. dílo Vojtek, P.: Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci. Komentář. 3. vydání. Praha. C. H. Beck, 2012, str. 146-147). Podle konkrétních okolností může jít o jakoukoliv činnost spojenou s výkonem pravomocí státního orgánu, dojde-li při ní nebo v jejím důsledku k porušení pravidel předepsaných právními normami pro počínání státního orgánu nebo k porušení pořádku určeného povahou a funkcí postupu. O „úřední“ postup jde tehdy, jestliže tak postupují osoby, které plní úkoly státního orgánu, a pokud tento postup slouží výkonu státní moci (R 24/2006, R 73/2006).

[3] Pro posouzení, zda stát odpovídá za tvrzenou škodu, je podstatné, zda škoda vznikla v příčinné souvislosti s nesprávným úředním postupem. O vztah příčinné souvislosti (tzv. kauzální nexus) by šlo, jen kdyby tvrzená škoda vznikla následkem onoho nesprávného úředního postupu (teorie tzv. adekvátní příčinné souvislosti). Srov. dále např. též nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2007, sp. zn. [I. ÚS 312/05](#), uveřejněný pod číslem 177/2007 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu a v něm označené odkazy na literaturu k teorii adekvátní příčinné souvislosti, jakož i R 7/2013. Jestliže škoda nevznikla coby následek nesprávného úředního postupu (byla-li rozhodující příčinou vzniku škody jiná skutečnost), odpovědnost za škodu nenastává; příčinou vzniku škody může být jen ta okolnost, která škodu způsobila a bez níž by škodlivý následek nenastal (srov. obdobně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. [29 Odo 1220/2005](#), uveřejněný pod číslem 33/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek /dále jen „R 33/2008“/).

[4] Za škodu vzniklou účastníkům konkursního řízení nebo třetím osobám v důsledku porušení povinnosti uložené správci konkursní podstaty zákonem nebo soudem v souvislosti s výkonem této funkce odpovídá správce konkursní podstaty podle § 420 odst. 1 obč. zák. (R 88/2003).

[5] Odpovědnost správce konkursní podstaty za škodu vzniklou účastníkům konkursního řízení nebo třetím osobám v důsledku porušení povinnosti uložené správci konkursní podstaty zákonem nebo soudem v souvislosti s výkonem této funkce je osobní majetkovou odpovědností správce konkursní podstaty (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2008, sp. zn. [29 Cdo 2225/2008](#), uveřejněný pod číslem 63/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2011, sp. zn. [29 Cdo 2316/2009](#), uveřejněný pod číslem 149/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

[6] Stát neodpovídá za škodu způsobenou porušením povinnosti správce konkursní podstaty v konkursním řízení (R 24/2006).

[7] Nesprávný úřední postup konkursního soudu může spočívat v tom, že nevydal správci konkursní podstaty včas pokyn k vyloučení věci z majetku konkursní podstaty, ačkoliv mu byly známy skutečnosti, jejichž jednoduché posouzení umožňovalo přijmout spolehlivý závěr, že

sepsaná věc nepatří do konkursní podstaty. Samotná okolnost, že bylo zahájeno řízení o vylučovací žalobě ve smyslu ustanovení § 19 odst. 2 ZKV, nesprávnost takového postupu nevylučuje; není však povinností konkursního soudu vyjadřovat se při výkonu své dohlédací činnosti (§ 12 odst. 2 ZKV) ke stavu dokazování v řízení o vylučovací žalobě (R 24/2006).

Z R 24/2006 dále vychází např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2008, sp. zn. [29 Cdo 4703/2008](#) (proti tomuto rozhodnutí byla podána ústavní stížnost, kterou Ústavní soud odmítl usnesením ze dne 12. 5. 2009, sp. zn. [II. ÚS 767/09](#)), rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2009, sp. zn. [29 Cdo 1662/2007](#), uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 5, ročník 2010, pod číslem 71, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2011, sp. zn. [28 Cdo 3597/2011](#), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. [28 Cdo 2806/2011](#) (proti tomuto rozhodnutí byla podána ústavní stížnost, kterou Ústavní soud odmítl usnesením ze dne 12. 7. 2012, sp. zn. [III. ÚS 2125/12](#), v němž uzavřel: „jestliže i s ohledem na judikaturu Ústavního soudu obecně platí, že za nesprávný výkon funkce správce konkursní podstaty odpovídá tento správce samostatně, nelze ani v této věci přičinnou souvislost mezi vznikem škody a činností konkursního soudu dovodit“), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 5. 2013, sp. zn. [28 Cdo 4208/2011](#), nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2013, sp. zn. [29 Cdo 2656/2010](#), uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 10, ročník 2014, pod číslem 114.

Z judikatury Ústavního soudu (jež ze závěrů obsažených v R 24/2006 vychází též), lze dále zmínit např. usnesení ze dne 30. 8. 2011, sp. zn. [II. ÚS 1086/11](#) (jímž Ústavní soud odmítl ústavní stížnost proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 2. 2011, sp. zn. [30 Cdo 2888/2010](#)), v němž Ústavní soud uvedl: „Ústavní soud je stejného názoru jako Nejvyšší soud, že stát nenese přímou odpovědnost za nesprávný výkon funkce správce konkursní podstaty, který je v tomto směru odpovědným samostatně. Stát odpovídá toliko za nesprávný úřední postup při výkonu své dohlížecí funkce nad správcem konkursní podstaty“. Srov. i usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 10. 2007, sp. zn. [I. ÚS 557/06](#).

[8] Smyslem dohlédací činnosti konkursního soudu je zajištění řádného a plynulého průběhu konkursního řízení a dodržování jeho pravidel všemi ostatními procesními subjekty. Rozhodnutí, jež konkursní soud vydává při dohlédací činnosti, proto mají operativně reagovat na problémy vzešlé z činnosti procesních subjektů v průběhu konkursního řízení způsobem co nejvíce naplňujícím smysl dohlédací činnosti soudu. Není přitom nikterak vyloučeno, aby do doby, než se stav vyvolaný pokynem soudu uděleným při výkonu dohlédací činnosti stane nevratným, soud vydáním dalšího (nového) rozhodnutí korigoval (v závislosti na nově vzniklé situaci v konkursu) některý ze svých předchozích pokynů či opatření (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2007, sp. zn. [29 Odo 1696/2005](#), uveřejněný pod číslem 88/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

[9] Podle ustanovení § 12 odst. 2 ZKV se klade důraz na to, že konkursní soud činí při výkonu dohlédací činnosti opatření nezbytná k zajištění účelu konkursu (jímž je ve smyslu § 1 odst. 1 ZKV uspořádání majetkových poměrů dlužníka, který je v úpadku). Pro rozhodnutí, která konkursní soud vydává při výkonu své dohlédací činnosti (lhostejno, zda z vlastní iniciativy nebo z podnětu či na návrh některého z procesních subjektů), tudíž není určující osobní zájem dlužníka (úpadce), některého z věřitelů nebo správce konkursní podstaty (popřípadě zájem třetí osoby na řízení nezúčastněné), nýbrž to, že jeho prostřednictvím bude naplňován účel konkursu, takže přijatá opatření povedou k dosažení cíle konkursu (srov. i § 2 odst. 3 ZKV) (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2014, sp. zn. [29 Cdo 704/2012](#)).

28. V takto ustaveném judikatorním rámci Nejvyšší soud pro poměry dané věci uzavírá, že:

[1] Úvaha soudu prvního stupně o tom, že neshledal „zavinění“ na vzniku žalobcem tvrzené

škody „ze strany dohlédací a dozorové činnosti konkursního soudu“, je zjevně nesprávná, jelikož odpovědnost státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem je objektivní odpovědností (bez ohledu na zavinění). Odvolací soud pak pochybil, jestliže názor soudu prvního stupně mlčky převzal (svým rozhodnutím jej nekorigoval, ač byl očividně nesprávný).

[2] Při posouzení, zda konkursní soud chyboval při výkonu dohlédací činnosti, oba soudy na věc nepřiléhavě aplikovaly závěry obsažené v R 24/2006.

29. K názorům soudu prvního stupně, na něž odvolací soud odkázal (jako na správné), patří i názor, podle kterého (ne)jednání konkursního soudu posuzoval soud v této věci s ohledem na „ustálenou judikaturu“ potud, zda „jednoduché posouzení konkursnímu soudu známých skutečností umožňovalo přijmout spolehlivé závěry“, přičemž „z tohoto pohledu (konkursní) soud své povinnosti neporušil“.

30. Potud jde ovšem o dezinterpretaci závěrů Nejvyššího soudu obsažených v R 24/2006. Tam Nejvyšší soud přijal výše citované závěry (na téma „jednoduchého posouzení“ konkursnímu soudu známých skutečností) pro situaci, kdy zákon předpokládá, že pochybnosti o opodstatněnosti soupisu určitého majetku budou řešeny především ve zvláštním řízení [ve sporu o vylučovací (excindační) žalobě ve smyslu § 19 odst. 2 ZKV]. V žádném případě odtud neplyne obecně platný závěr, podle kterého by nečinnost konkursního soudu při výkonu dohlédací činnosti neměla být pokládána za nesprávný úřední postup konkursního soudu jen proto, že odpověď na otázku, k jejímuž řešení byl povolán (podnětem nebo návrhem účastníků konkursního řízení, správce konkursní podstaty nebo i třetích osob), vyžadovala „nikoli jednoduché“ právní posouzení.

31. Nejvyšší soud ve svých rozhodnutích opakovaně zdůrazňuje, že konkursní řízení vedené podle zákona o konkursu a vyrovnání se člení na několik relativně samostatných fází, z nichž první, přípravná, fáze počíná podáním návrhu na prohlášení konkursu a končí prohlášením konkursu, druhá, realizační, fáze se v době od prohlášení konkursu do podání konečné zprávy správcem konkursní podstaty pojí s přihlašovaním pohledávek věřitelů, zjišťováním majetku patřícího do konkursní podstaty a zpeněžováním tohoto majetku a třetí, závěrečná, fáze počínající rozvrhovým usnesením, postihuje vlastní rozvrh výtěžku konkursní podstaty mezi věřitele a zrušení konkursu (srov. např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. [29 Odo 208/2003](#), uveřejněného pod číslem 95/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek /dále jen „R 95/2006“/ nebo důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2009, sp. zn. [29 Cdo 2917/2007](#), uveřejněného pod číslem 42/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek /dále jen „R 42/2010“/ nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2012, sp. zn. [29 Cdo 2012/2010](#), uveřejněný pod číslem 132/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek /dále jen „R 132/2012“/).

32. Ve druhé fázi konkursního řízení (v níž se v rozhodné době nacházelo i konkursní řízení vedené na majetek úpadce v této věci) je pro posouzení, zda konkursní soud vede konkursní řízení řádně (zda neporušuje své povinnosti), určující (rozhodující) právě to, jak účinně vykonává dohled ve smyslu § 12 ZKV. Úřední postup konkursního soudu lze v této fázi konkursního řízení mít vždy za nesprávný tam, kde konkursní soud včas nebo vůbec nereaguje na odůvodněné podněty nebo návrhy účastníků konkursního řízení, správce konkursní podstaty nebo i třetích osob. Přitom bez zřetele k tomu, jaké opatření přijme konkursní soud při řešení sporné otázky v rámci dohlédací činnosti, tam, kde lze důvodně předpokládat, že konečným způsobem bude předmětná otázka (spor o plnění) zodpovězena až v samostatném soudním sporu (aniž by šlo o excindační řízení), by měl přijmout též opatření, jež by bránilo tomu, aby předmět sporu nebyl spotřebován nebo použit k jiným účelům před pravomocným skončením sporu nebo opatření, jež by riziko takového postupu alespoň podstatně minimalizovalo. Závěry formulované pro excindační řízení v R 24/2006 jsou výjimkou z takto chápaného pojetí dohledu právě (a jen) proto, že konečné řešení otázek souvisejících se soupisem příslušného majetku do konkursní podstaty úpadce v excindačním řízení zákon typově předjímá (R 24/2006 řeší otázku mezi dohledu konkursního soudu v konfrontaci s excindačním

řízením).

33. Právní posouzení věci odvolacím soudem tudíž ani v tomto ohledu není správné, jelikož pro posouzení otázky, zda úřední postup konkursního soudu byl v dané věci nesprávný, nebylo rozhodné, že řešení otázky předložené soudu k dohledu „nebylo jednoduché“.

34. Nesprávná je v dotčených souvislostech rovněž úvaha soudu prvního stupně (jejíž korekci odvolací soud též neprovedl), podle které, zůstaly-li nesepsané prostředky u V. H., pak ten nevystupoval jako správce konkursní podstaty, ale jako soukromá osoba a konkursní soud jej potud nemohl dozorovat a činit opatření k odvrácení vzniku tvrzené škody.

35. Jestliže správce konkursní podstaty přijal pro konkursní podstatu plnění (na které si ovšem činila nárok další osoba – zde dovolatel) od třetích osob coby úpadcových dlužníků, které (následně) spotřeboval pro konkursní podstatu (použil na uspokojení některé z pohledávek za konkursní podstatou), aniž takové plnění předtím formálně sepsal do konkursní podstaty, pak dozajista nejde o postup „soukromé osoby“, jenž by nepodléhal dohlédací činnosti konkursního soudu. Dohled konkursního soudu v takovém případě má typově spočívat v tom, aby zajistil, že správce konkursní podstaty podá příslušné vysvětlení k tomu, nač příjem podstaty použil (k tomu bude ostatně povinen nejpozději při podání konečné zprávy o zpeněžení majetku z podstaty a o vyúčtování odměny a výdajů správce konkursní podstaty /§ 29 ZKV/), a aby vysvětlil, proč případně nepokládal za potřebné sepsat takové plnění jako samostatnou položku soupisu konkursní podstaty. K náležitostem soupisu srov. v těchto souvislostech § 18 ZKV, jakož i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. [29 Odo 268/2003](#), uveřejněný pod číslem 19/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek a k náležitostem soupisu úpadcova podniku § 18a ZKV a (k pojetí podniku jako věci hromadné) rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2011, sp. zn. [29 Cdo 2323/2007](#), uveřejněný ve zvláštním čísle I. časopisu Soudní judikatura (Judikatura konkursní a insolvenční), ročník 2012, pod číslem 6.

2/ K solidární odpovědnosti dlužníků.

36. Výhrady dovolatele v této otázce směřují k prověření úsudku odvolacího soudu, podle kterého: „Jestliže je tvrzeno současně porušení povinnosti správce konkursní podstaty i porušení dohledové činnosti konkursního soudu (...), nelze vyloučit společnou odpovědnost správce konkursní podstaty i soudu dle § 26 zákona č. 82/1998 Sb. a dle § 438 obč. zák. Tuto úvahu však nelze použít, je-li stát jediným žalovaným“.

37. Jakkoli Nejvyšší soud shledává nejasným vyznění této pasáže odůvodnění napadeného rozhodnutí (uniká mu smysl myšlenky, jež měla být vyjádřena poslední citovanou větou), nesdílí přesvědčení dovolatele, že právní posouzení věci odvolacím soudem vystihuje úsudek, že odvolací soud má za to, že všichni solidární dlužníci musí být žalováni najednou (takový úsudek by dozajista neodpovídal ustálené judikatuře Nejvyššího soudu, včetně rozhodnutí označených dovolatelem).

38. K otázce možné společné odpovědnosti státu a správce konkursní podstaty za škodu se Nejvyšší soud vyjádřil v rozsudku ze dne 28. 8. 2013, sp. zn. [29 Cdo 2656/2010](#), uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 10, ročník 2014, pod číslem 114. V něm vysvětlil, že z R 24/2006 též plyne, že obecně se nepředpokládá, že by se odpovědnost správce konkursní podstaty za škodu způsobenou tím, že při výkonu funkce nepostupoval s odbornou péčí a porušil povinnosti, které mu ukládá zákon nebo mu uloží soud (§ 8 odst. 2 ZKV), překrývala s odpovědností státu za škodu způsobenou konkursním soudem způsobem, jenž by dovoloval uzavřít, že tyto subjekty způsobily škodu společně.

39. K tomu Nejvyšší soud doplňuje, že výše citované judikatorní závěry Nejvyššího soudu (i Ústavního soudu) k samostatné majetkové odpovědnosti správce konkursní podstaty za škodu vzniklou účastníkům konkursního řízení nebo třetím osobám v důsledku porušení povinnosti uložené

správci konkursní podstaty zákonem nebo soudem v souvislosti s výkonem této funkce je nutno v souvislostech, kdy je tvrzena i odpovědnost státu za nesprávný úřední postup konkursního soudu spočívající v zanedbání dohledu nad výkonem funkce správcem konkursní podstaty, chápat následovně:

[1] Jestliže škoda vznikla již v důsledku jednání správce konkursní podstaty, jenž při výkonu funkce nepostupoval s odbornou péčí a porušil povinnost, kterou mu ukládá zákon nebo kterou mu uložil konkursní soud (§ 8 odst. 2 ZKV), pak není dána odpovědnost státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem konkursního soudu [došlo-li ke vzniku škody jednáním správce konkursní podstaty, pak nedostatky následné dohlédací činnosti konkursního soudu již nelze pokládat (též s přihlédnutím k teorii adekvátní příčinné souvislosti) za příčinu vzniku škody (rozhodující příčinou vzniku škody byla jiná skutečnost)].

[2] Pouze tehdy, dovršil-li se škodný následek vyvolaný protiprávním jednáním správce konkursní podstaty (vznikla-li škoda) až ve spojení s případnou nečinností nebo vadami postupu konkursního soudu při výkonu dohlédací činnosti (ve spojení s nesprávným úředním postupem konkursního soudu), lze uvažovat o společné odpovědnosti správce konkursní podstaty a státu za způsobenou škodu.

40. Proto je též nesprávný úsudek vyjádřený v rozhodnutí soudu prvního stupně o tom, že v situaci, kdy žalovaným je pouze stát, posuzoval nesprávný úřední postup v daném konkursním řízení pouze z hlediska možného „zavinění“ soudu v rámci jeho dohlédací činnosti dle § 12 ZKV a „v žádném případě se nezabýval případnými pochybeními správce konkursní podstaty úpadce jako takovými“.

41. Závěr, že stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem konkursního soudu spočívajícím v zanedbání dohledu nad výkonem funkce správcem konkursní podstaty, je totiž zcela vyloučen, jestliže zde není protiprávního postupu správce konkursní podstaty, jenž měl být napraven dohledem tak, aby se předešlo vzniku škody.

42. Jinak řečeno, ve sporu o náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem konkursního soudu spočívajícím v zanedbání dohledu nad výkonem funkce správcem konkursní podstaty, se soud nesmí vyhnout posouzení případných pochybení správce konkursní podstaty při výkonu funkce, neboť otázka, zda správce konkursní podstaty postupoval při výkonu funkce s odbornou péčí, je pro výsledek sporu proti státu určující (nedbalý dohled konkursního soudu ve vztahu ke správci konkursní podstaty, který při výkonu funkce i tak postupoval s odbornou péčí, nemůže být příčinou vzniku škody ve smyslu § 13 zákona č. 82/1998 Sb.).

43. Právní posouzení věci odvolacím soudem, jenž zkoumaný úsudek soudu prvního stupně opět nekorigoval, tedy ani potud není správné.

3/ K předčasnosti žaloby.

44. Ani potud není napadené rozhodnutí plně souladné s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu představovanou především R 48/2011 (z nějž vychází řada dalších rozhodnutí Nejvyššího soudu). V R 48/2011 Nejvyšší soud uzavřel, že nárok na náhradu škody způsobené výkonem veřejné moci může být vůči státu úspěšně uplatněn pouze tehdy, nemůže-li poškozený úspěšně dosáhnout uspokojení své pohledávky vůči dlužníku, který je mu povinen plnit, s tím, že v případě probíhajícího konkursu na majetek dlužníka vedeného podle zákona o konkursu a vyrovnání může věřiteli škoda vzniknout až tehdy, nebude-li jeho nárok vůči dlužníku uspokojen ani v rámci konkursu. Tamtéž Nejvyšší soud dodal, že za nedobytnou je možno pohledávku považovat již ke dni, kdy žalobce obdržel plnění na základě pravomocného rozvrhového usnesení, bez ohledu na to, že dosud nebylo vydáno rozhodnutí o zrušení konkursu.

45. Jak je dále patrné z odůvodnění R 48/2011, výše citované závěry přijal Nejvyšší soud ve věci, v níž odvolací soud zamítl žalobu věřitele (poškozeného) vůči státu o náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem (odůvodněnou „ztrátou“ věřitelovy pohledávky vůči dlužníku v důsledku nečinnosti soudu v nalézacím řízení) „pro předčasnost“, s tím, že konkursní řízení vedené na majetek dlužníka (úpadce) je pouze ve fázi plnění rozvrhového usnesení (ve smyslu R 95/2006, R 42/2010 a R 132/2012 šlo o závěrečnou fázi konkursního řízení) a konkurs dosud nebyl zrušen podle § 44 odst. 1 písm. a) ZKV. Tento závěr odvolacího soudu shledal Nejvyšší soud chybným, máje plně za možné považovat věřitelovu pohledávku vůči dlužníku (úpadci) za nedobytnou „již“ (!) na základě pravomocného rozvrhového usnesení [se zřetelem k tomu, co má být (může být) věřiteli podle rozvrhu plněno z dlužníkovy konkursní podstaty na úhradu pohledávky].

46. Závěr, že pohledávka věřitele vůči dlužníku (úpadci) nemůže být (pro účely sporu o náhradu škody vůči státu vzniklé „ztrátou“ pohledávky vůči dlužníku a způsobené nesprávným úředním postupem ve smyslu § 13 zákona č. 82/1998 Sb.) považována za nedobytnou před právní mocí rozvrhového usnesení, odtud neplyne.

47. Jinak řečeno, závěr Nejvyššího soudu, že „za nedobytnou je možno pohledávku považovat „již“ ke dni, kdy žalobce obdržel plnění na základě pravomocného rozvrhového usnesení“ (R 48/2011), v žádném případě nelze vykládat tak, že „za nedobytnou je možno pohledávku (vždy) považovat „až“ ke dni, kdy žalobce obdržel plnění na základě pravomocného rozvrhového usnesení“. Z R 48/2011 taková interpretace (použitá soudy v této věci) dozajista neplyne právě proto, že pro poměry tam řešené věci Nejvyšší soud odklidil jako nesprávný jen úsudek odvolacího soudu, že k závěru o nedobytnosti pohledávky nestačí ani pravomocné rozvrhové usnesení (možnou nedobytností pohledávky v době předcházející právní moci rozvrhového usnesení se R 48/2011 nezabývalo).

48. K tomu, že rozvrhové usnesení není vždy skutečností rozhodnou pro vznik škody způsobené „ztrátou“ (nedobytností) pohledávky vůči dlužníku (úpadci), se Nejvyšší soud vyjádřil např. též v dovolatelem zmíněném R 93/2012. V něm uzavřel, že rozvrhové usnesení není samo o sobě skutečností rozhodnou pro vznik nebo výši škody způsobené věřiteli porušením povinnosti podat návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka.

49. V důvodech R 93/2012 poukázal Nejvyšší soud na to, že již v R 33/2008 připustil, že výši škody způsobené věřiteli porušením povinnosti podat návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka lze určit i dříve než (až) v souvislosti s rozvrhovým usnesením, přičemž tak učinil s vědomím, že v konkursním řízení vedeném podle zákona o konkursu a vyrovnání může být otázka nemožnosti uspokojení pohledávky věřitele zodpovězena (podle stavu konkursního řízení) i dříve než při rozvrhu (k němuž ani nemusí dojít). K tomu Nejvyšší soud v R 93/2012 dále dodal, že především může být míra možného uspokojení věřitelů dlužníka objasněna již při vydání částečného rozvrhu (srov. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2008, sp. zn. [29 Odo 657/2006](#), uveřejněného v časopise Soudní judikatura číslo 11, ročník 2008, pod číslem 168). V řadě případů bude možné uzavřít, v jaké výši vznikla věřiteli škoda již při pravomocném schválení konečné zprávy (§ 29 ZKV), bude-li z ní patrné, že dosažený výtěžek zpeněžení konkursní podstaty nebude postačovat ani k plnému uspokojení pohledávek za podstatou (§ 31 odst. 2 ZKV) a pracovních nároků (§ 31 odst. 3 ZKV), takže nezajištění věřitelé druhé třídy neobdrží při rozvrhu ničeho (§ 32 odst. 1 ZKV).

50. A konečně Nejvyšší soud v R 93/2012 též uzavřel (odkazuje na R 48/2011), že tam, kde stav konkursního řízení před vydáním rozvrhového usnesení nedovoluje určit výši škody způsobené shora popsaným, vskutku bude namíste žalobu zamítnout pro předčasnost. V takovém případě totiž platí, že škoda dosud nevznikla (nelze postavit najisto, v jakém rozsahu se věřitel uspokojí z majetku dlužníka).

51. Závěry obsažené v R 93/2012 se vztahovaly ke škodě způsobené věřiteli tím, že osoby uvedené v

§ 3 odst. 2 ZKV porušily povinnost podat návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka [přímo v R 93/2012 Nejvyšší soud poznamenal, že otázku odpovědnostních nároků osob uvedených v § 3 odst. 2 ZKV nelze jinak (bez dalšího) směřovat s otázkami vzniku škody při odpovědnosti státu za škodu způsobenou výkonem veřejné moci]. V pojmenování situací, jež dovolují učinit v konkursním řízení závěr, že pohledávka věřitele vůči dlužníku (úpadci) se stala nedobytnou ještě před právní mocí rozvrhového usnesení, však mezi těmito instituty rozdíl není.

52. Pro poměry dané věci platí řečené tím více, že v konkursní věci úpadce již konkursní soud povolil částečný rozvrh (usnesením o částečném rozvrhu z 21. 12. 2007). Oba soudy v dané věci přijaly závěr o předčasnosti žaloby, aniž se zabývaly tím, zda stav konkursního řízení vedeného na majetek úpadce již nyní nevylučuje možnost uspokojení věřitelovy pohledávky. Spolehlivým podkladem pro takový závěr je pro dobu před vydáním rozvrhového usnesení zpravidla zpráva konkursního soudu, případně zpráva správce konkursní podstaty úpadce, kterou by si v obdobných věcech měl pro účely posouzení, zda žaloba je předčasná, soud rozhodující o náhradě škody vůči státu vždy vyžádat [ve smyslu § 120 odst. 3 o. s. ř. v rozhodném znění (§ 120 odst. 2 o. s. ř. v aktuálním znění)].

53. Právní posouzení věci odvolacím soudem je tudíž i v tomto ohledu nesprávné. V situaci, kdy dovolatel tvrdil (a k tomuto tvrzení vznášel důkazní návrhy), že jeho pohledávka vůči úpadci se stala nedobytnou (v důsledku nesprávného úředního postupu konkursního soudu při výkonu dohlédací činnosti nad postupem správce konkursní podstaty) bez zřetele k tomu, že konkursní řízení vedené na majetek úpadce se dosud nedostalo do stadia konečného rozvrhu, nemohly soudy zamítnout žalobu pro předčasnost bez prověření těchto tvrzení jen s poukazem na to, že zde dosud není pravomocné (konečné) rozvrhové usnesení.

54. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), zrušil napadené rozhodnutí (včetně závislého výroku o nákladech odvolacího řízení). Jelikož důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i toto rozhodnutí (opět včetně závislého výroku o nákladech řízení) a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 o. s. ř.).

55. V další fázi řízení soud prvního stupně (odvolací soud) nepřehlédne, že tvrzení dovolatele, že smlouva z 1. 6. 2005 (resp. 2. 6. 2005) nebyla smlouvou o prodeji podniku úpadce a že šlo o smlouvu od počátku absolutně neplatnou, vyvracejí závěry obsažené k této smlouvě v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Cdo 2323/2007](#).

56. Smysluplné soudní rozhodnutí o podané žalobě musí též obsahovat jednoznačně formulovaný závěr o tom, zda a proč nebyly platby za faktury vystavené žalobcem (za dodané zboží) zahraničním odběratelům (dlužníkům) v době, kdy žalobce vlastnil úpadcův podnik, platbami na úhradu pohledávek vzešlých z provozu úpadcova podniku (jenž po odstoupení od smlouvy o prodeji podniku přešel zpět do vlastnictví úpadce). Dospěje-li soud k (odůvodněnému) závěru, že šlo o pohledávky, které se odstoupením od smlouvy o prodeji podniku nestaly (coby součást úpadcova podniku) součástí úpadcova majetku, vysvětlí dále, proč plnění na tyto pohledávky „zahraničními odběrateli“ (dlužníky) někomu jinému (konkursní podstatě úpadce) než věřiteli (žalobci) přivodilo zánik pohledávek vůči věřiteli (žalobci), resp. proč v případě, že takové plnění „zahraničními odběrateli“ (dlužníky) nepřivodilo zánik věřitelových (žalobcových) pohledávek, žalobce nepožadoval (nemohl požadovat) jejich úhradu po svých dlužnících (zahraničních odběratelích).